אלא משכון דנקיט למה ליה אלא לאו שמע מיניה מאי "אינו משמט" דקאמר רבן שמעון בן גמליאל אינו משמט בכולו ומאי משמט דקאמר רבי יהודה הנשיא להך פלגא דלא נקיט עליה משכון ובהא קמיפלגי דרבן שמעון בן גמליאל סבר כנגד כולו הוא קונה ורבי יהודה הנשיא סבר כנגדו הוא קונה? לא, מאי "אינו משמט" דקאמר רבן שמעון בן גמליאל להך פלגא דנקיט עליה משכון מכלל דרבי יהודה הנשיא סבר להך פלגא דנקיט עליה משכון נמי משמט אלא משכון דנקיט למה ליה? לזכרון דברים בעלמא. רב כהנא יהבו ליה זוזי אביתנא לסוף אייקר כיתנא אתא לקמיה דרב, אמר ליה "במאי דנקיטת זוזי הב להו, ואידך דברים נינהו, ודברים אין בהן משום מחוסרי אמנה" דאיתמר דברים: רב אמר אין בהן משום מחוסרי אמנה ורבי יוחנן אמר *יש בהם משום מחוסרי אמנה, מתיבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר מה תלמוד לומר °"הין צדק" והלא הין בכלל איפה היה אלא לומר לך שיהא הן שלך צדק ולאו שלך צדק? אמר אביי ההוא שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב. מתיבי *ר' שמעון אומר אף על פי שאמרו טלית קונה דינר זהב ואין דינר זהב קונה טלית מכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע מאנשי דור המבול ומאנשי דור הפלגה הוא עתיד ליפרע ממי שאינו עומד בדיבורו! תנאי היא דתנן *מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכור לנו פועלים, הלך ופסק להם מזונות, וכשבא אצל אביו אמר לו: בני אפילו אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך עמהם שהן בני אברהם יצחק ויעקב אלא עד שלא יתחילו במלאכה צא ואמור להם על מנת שאין לכם עלי אלא פת וקטנית בלבד ואי ס"ד דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה היכי אמר ליה "זיל הדר בך", שאני התם דפועלים גופייהו לא סמכא דעתייהו - מאי טעמא מידע ידעי דעל אבוה סמך, אי הכי אפילו התחילו במלאכה נמי התחילו במלאכה ודאי סמכי דעתייהו אמרו: "מימר אמר קמיה דאבוה וניחא ליה"; ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו, יכול, פשיטא אלא "מותר לחזור בו? אמר רב פפא °ומודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתייהו, הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן *ישראל שאמר לבן לוי "כור מעשר יש לך בידי" בן לוי רשאי לעשותו תרומת מעשר על מקום אחר אי אמרת בשלמא לא מצי למיהדר ביה משום הכי רשאי אלא אי אמרת מצי למיהדר ביה אמאי רשאי אישתכח דקא אכיל טבלים, הכא במאי עסקינן כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו אי הכי אימא סיפא "נתנו לבן לוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת" ואי סלקא דעתך כגון שנטלו ממנו וחזר והפקידו אצלו אמאי "אין לו עליו אלא תרעומת" כיון דמשכיה, ממונא אית ליה גביה, אלא לאו שמע מינה בדלא נטלו שמע מינה. ההוא גברא דיהיב זוזי אשומשמי לסוף אייקר שומשמי, הדרו בהו ואמרו ליה "לית לן שומשמי שקול זוזך", לא שקיל זוזיה, איגנוב, אתו לקמיה דרבא אמר ליה כיון דאמרי לך "שקול זוזך" ולא שקלית, לא מבעיא שומר שכר דלא הוי אלא אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרו ליה רבנן לרבא והא בעי לקבולי עליה מי שפרע? אמר להו הכי נמי, אמר רב פפי: אמר לי רבינא - לדידי אמר לי ההוא מרבנן *ורב טבות שמיה ואמרי לה °רב שמואל בר זוטרא שמיה דאי הוו יהבי ליה כל חללא דעלמא לא הוי קא משני בדבוריה, בדידי הוה עובדא ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה והוה יתיבנא, ואתא ההוא גברא וקאי אבבא אמר לי "אית לך שומשמי לזבוני"? אמרי

אלא משכון דתפס. למאי תפס אם לא להיות משכון תחת שוויו ובההיא מיהא לא קרינא ביה לא יגוש: **אינו משמט בכולו.** כלומר אינו משמט כלל: **מכלל דר' יהודה כו'.** קושיא הוא: **במאי דנקיטת זוזי הב להו.** ואי לא מקבלת מי שפרע: **ואידך.** המותר: **דברים נינהו.** בלא מעות רב לטעמיה דאמר כנגדו הוא קונה: **הין בכלל איפה.** שההין י"ב לוגין ואיפה שלשה סאין שהן ע"ב לוגין: **אלא שיהא הן שלך כו'.** כלומר כשאתה מדבר הן או לאו קיים דבריך והצדק אותם: **שלא ידבר אחד בפה כו'.** בשעה שהוא אומר הדבור לא יהא בדעתו לשנות, אבל אם נשתנה השער לאחר זמן והוא חוזר בו לפי שינוי השער אין כאן חסרון אמנה: **אבל אמרו חכמים כו'.** סיפא קתני החוזר בו אין רוח חכמים נוחה הימנו אלמא יש בהן משום מחוסרי אמנה: **תנאי היא.** דהשתא רבי יוחנן בן מתיא דפליג: **מעשה בר' יוחנן כו'.** משנה היא בהשוכר את הפועלים שלוה את בנו לחזור בתנאו עד שלא יתחילו המלאכה ולפסוק להם מזונות קלים: **לא סמכא דעתייהו.** על דברי הבן: **מימר אמר קמיה.** כבר הודיעו מה פסק לנו ונתרצה: **מי אמר רבי יוחנן הכי.** דיש בדברים משום חסרון אמנה: **יכול לחזור בו.** וקשיא לן "יכול" פשיטא דהא לא משך ואין כח בב"ד לכופו: **אלא.** ודאי על כרחך "מותר לחזור בו" קאמר ואשמעינן דאפילו חסרון אמנה ליכא: **מודה ר' יוחנן במתנה מועטת.** שאין מותר לחזור משום דסמכא דעתיה דמקבל אדיבוריה וכי אמר "מותר לחזור בו" במתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקיימיה לדיבוריה: **לבן לוי.** כל לוי קרוי בן לוי: **כור מעשר יש לך בידי.** שעישרתי מפירותי ואתננו לך: **תרומת מעשר.** שהלוי מפריש מעשר לכהן מעשר מן המעשר: **משום הכי רשאי.** שיש לו לסמוך על מה שכתוב (צפניה ג) "שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב" ולא יתננו ללוי אחר, והאי מתנה מועטת היא שאין לישראל במעשר זה אלא טובת הנאה שהיה בידו מתחילה לתת לכל בן לוי שירצה: **אין לו עליו.** אין לו לבן לוי ראשון על ישראל זה: **אלא תרעומת.** שהבטיחו בתוחלת נכזבה: **אלא ש"מ בדלא נטלו.** ויש בדברים משום חסרון אמנה: **אפילו שומר חנם נמי לא הוי.** ואפילו פשעו בשמירתן פטורין: **והא בעי לקבולי כו'.** ודלמא לא הוי מקבל ואישתכח דזוזי דידיה הוה: **הכי נמי.** או משלם השומשמין או יקבל מי שפרע: **בדידי הוה עובדא.** אותו מעשה דשומשמין על ידי היה ולא כן היה שאילו קיבלתים להם השומשמין לא הייתי חוזר בי בכל חללו של עולם ולא על כן באתי לדין אלא כך היה: אמרי

תורה אור

מודה רבי יוחנן במתנה מועטת. ויוקר נמי הוי כמו מתנה מועטת: **וחזר** והפקידו אצלו. ה"מ למפרך אי הכי מאי למימרא אלא דבלאו הכי פריך שפיר מסיפא: **אלא** אפי' שומר חנם נמי לא הוי. *והא דאמר בפרק האומנין (לקמן דף פ:) טול שלך והבא מעות שומר חנם היינו משום דמעיקרא היה שומר שכר וכשא"ל טול שלך לא לסלק עצמו לגמרי משמירה קאמר אלא שלא יהיה שומר שכר: *__כל__ הא ביתא קמך לא מבעיא כו'. והא דאמר בפרק הפרה (ב"ק דף מז: ושם) הכניס ברשות בעל החצר חייב ר' אומר עד שיקבל עליו בעל החצר שמירה י"ל דמתניתין אתיא כרבי דשמואל התם פסיק הלכתא כרבי ואע"ג דרב התם פסיק הלכתא כתנא קמא קיימא לן כשמואל בדיני לגבי רב ועוד דאפילו לרבנן דמחייבי היינו לפי שאמר ליה כנוס שורך דמשמע ואשמרנו אבל הא ביתא קמך סלק עצמו משמירה לגמרי*: בכדי

נ א מיי' פ"ט מה' שמיטין ויובלות הל' יד סמג עשין קמט ולאוין עד טוש"ע ח"מ סי' סז סעיף יב:

עי' ש"ך סי' ש"ו ס"ק כ'

נא ב מיי' פ"ז מהלכות מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רד סעיף ז:

נב ג מיי' פ"ה מהלכות דעות הל' יג:

שייך לעמוד ב'

נג ד מיי' שם פ"ב הל' ו:

נד ה ו מיי' פ"ז מהל' מכירה הל' ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רד סעיף ח:

נה ז מיי' שם הל' ג ועיין בהשגות ובמ"מ ובכ"מ ובבית יוסף שם טוש"ע ח"מ סי' קמח סעיף טו:

[ועי' היטב בתוס' ב"ק מז: ד"ה והפי' ודף מח: ד"ה ושמואל]

דברים - אי יש בהם משום מחוסרי אמנה - מח' רב ור' יוחנן

רבינו חננאל

איתמר דברים בלא מעות רב אמר החוזר בו אין בו משום מחוסר אמנה. ורבי יוחנן אמר יש בו משום מחוסר אמנה. ומותבינן לרב מדר' יוסי דאמר הן שלך ולאו שלך צדק. ופריק אביי ההוא שלא ידבר אחת בפה ואחת בלב. תוב איתבינן עליה הא דתניא ר' שמעון אומר טלית קונה דינר זהב וכו'. ופרקי' תנאי היא יש תנא שאמ' דברים אין בהן משום מחוסרי אמנה והוא ר' יוחנן בן מתיה ופשוטה היא. ולא עמדה כתנאי וקימא לן כר' יוחנן. ומקשי' ומי אמר רבי יוחנן הכי והאמר ר' יוחנן האומר לחבירו מתנה אני נותן לך מותר לחזו' בו ופרקי' התם במתנה מרובה משום דלא סמכה דעתי' דמקבל ולפיכך אין בה משום מחוסר אמנה אבל במתנה מועטת דסמכה דעתיה התם אמר יוחנן דאית בה משום מחוסר אמנה וכל שכן במשא ובמתן דודאי סמכה דעתיה יש בו משום מחוסר אמנה דאמר ר' יוחנן ישראל שאמר לבן לוי כור מעשר לך בידי רשאי בן לוי לעשותו תרומת מעשר וכו' דקני ואי הדר ביה הוה מחוסר אמנה ולא מצית למימר והכא כשמשכו הבן לוי לזה כור של חטי' וחזר בן לוי והפקידו אצלו דתני סיפא נתנו לבן לוי אחר אין לו עליו אלא תרעומת ואי משכו קנאו וממונא אית ליה גביה אלא בדלא משכו ש"מ: ירושלמי ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו מותר לחזור בו ואם אמר לו בדעת גמורה אני אומר לך אין לו לחזור חדה דאת אמר בעשיר אבל בעני נעשה נדר. רב ספקד לשמשיה איטת דניטא לך תתן מתנה לבר נש אין הוא מסכן הב ליה לאלתר ואין הוא עתיר אימליך בי תנייתא. ההוא דאמר לרב שמואל בר זוטרא אית לך שומשמי לזבני א"ל לית לי שומשמי אמר ליה ליהוו הני זוזי גבך דחשכא לי אמר ליה הא ביתא קמך אפילו שומר חנם לא הוי: **פיסקא** ר' שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה:

[בכורות יג:]

ויקרא יט

לעיל דף מח. [ע"ש] [לקמן עד: תוס' פ"ג]

לקמן דף פג.

גליון הש"ס

שם ור"י אמר יש בהם. עיין בר"ש פ"י משנה ט' דשביעית: גמ' ההוא שלא ידבר. עיין כתובות דף פו ע"א רש"י ד"ה פריעת: שם ומודה ר"י. אף דלא שייך כאן דמודה לבר פלוגתיה דהא רב ס"ל דבכ"ע יכול לחזור מ"מ נקט ומודה לומר דמוכח מכלל שאמר וכעין זה בגיטין דף סג ע"א מודה ר"א במגרש. כ"כ רשב"א בחידושיו שם: שם רב שמואל בר זוטרא שמיה. כ' הבאר שבע סי' יג דל"ל רב טביומי שמיה דהכי אית' בסנהדרין:

[סנהדרין צז. ע"ש]

אמרי ליה לא, אמר לי ליהוו הנך זוזי בפקדון גבך דהא חשבה לי, אמרי ליה: הא ביתא קמך אותבינהו בביתא ואיגנוב, אתא לקמיה דרבא אמר ליה כל הא ביתא קמך לא מיבעיא שומר שכר דלא הוי אלא *אפילו שומר חנם נמי לא הוי, אמרי ליה והא אמרו [ליה] רבנן לרבא איבעי ליה לקבולי עליה מי שפרע, ואמר לי *לא היו דברים מעולם: רבי שמעון אומר כל שהכסף בידו ידו על העליונה *וכו': תניא אמר ר"ש אימתי בזמן שהכסף והפירות ביד מוכר אבל כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח אינו יכול לחזור בו מפני שכספו בידו, ביד מוכר הוא! אלא מפני שדמי כספו בידו פשיטא? אמר רבא הבא במאי עסקינן כגון שהיתה עלייה של לוקח מושכרת ביד מוכר, טעמא מאי *תקינו רבנן משיכה, גזירה שמא יאמר לו נשרפו חיטיך בעלייה הכא ברשותיה דלוקח נינהו אי נפלה דליקה באונס איהו טרח ומייתי לה. ההוא גברא דיהיב זוזי אחמרא, לסוף שמע דקא בעי למנסביה דבי פרזק רופילא, אמר ליה הב לי זוזי לא בעינא חמרא, אתא לקמיה דרב חסדא, אמר ליה: *כדרך שתיקנו משיכה במוכרין כך תיקנו משיכה בלקוחות: **מתני'** *האונאה ארבעה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע, שתות למקח. עד מתי מותר להחזיר? עד כדי שיראה לתגר או לקרובו, הורה רבי טרפון בלוד האונאה שמונה כסף מעשרים וארבע כסף לסלע, שליש למקח ושמחו תגרי לוד (א) ואמר להם כל היום מותר לחזור אמרו לו: יניח לנו רבי טרפון במקומנו וחזרו לדברי חכמים: **גמ'** אתמר רב *אמר שתות מקח שנינו ושמואל אמר שתות מעות נמי שנינו. שוי שיתא בחמשא, שוי שיתא בשבעה כולי עלמא לא פליגי דבתר מקח אזלינן ואונאה הויא, כי פליגי שוי חמשא בשיתא ושוי שבעה בשיתא לשמואל דאמר בתר מעות אזלינן אידי ואידי אונאה הוי לרב דאמר בתר מקח אזלינן: שוי חמשא בשיתא ביטול מקח הויא שוי שבעה בשיתא מחילה הויא, ושמואל אמר כי אמרינן מחילה וביטול מקח °היכא דליכא שתות משני צדדים אבל היכא דאיכא שתות מצד אחד, אונאה הויא, תנן האונאה ד' כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שתות למקח מאי לאו דזבין שוי עשרים בעשרין וארבעה ושמע מינה שתות מעות נמי שנינו לא דזבין שוי עשרים וארבעה בעשרים, מי נתאנה, מוכר, אימא סיפא עד מתי מותר להחזיר בכדי שיראה לתגר או לקרובו ואמר רב נחמן *לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר, אלא דזבין שוי עשרים וארבעה בעשרין ותמניא תנן הורה רבי טרפון בלוד האונאה שמונה כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע שליש למקח מאי לאו דזבין שוי שיתסרי בעשרים וארבעה וש"מ שליש מעות נמי שנינו לא דזבין שוי עשרים וארבעה בשיתסר, מי נתאנה מוכר, אימא סיפא אמר להם כל היום מותר לחזור וא"ר נחמן לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר, אלא דזבין שוי כ"ד בתלתין ותרין תניא כוותיה דשמואל מי שהוטל עליו, ידו על העליונה כיצד מכר לו שוה ה' בו' מי נתאנה, לוקח יד לוקח על העליונה רצה אומר תן לי מעותי או תן לי מה שאוניתני מכר לו

שוה

אמרי ליה והא אמרו ליה רבנן לרבא. רבינא אמר להא מילתא: אמרתי לו להוא מרבנן היכי אמרת דלאו חזרת מקח וממכר הוא והא אמרו ליה רבנן לרבא איבעי ליה לקבל מי שפרע: **אימתי.** יש חזרה בדבר: **בזמן שהכסף ופירות ביד המוכר.** דיכול מוכר לחזור בו דאוקמינהו רבנן ברשותיה לחזרה כי היכי דליטרח ולציל: **מפני שכספו בידו.** משמע שהלוקח קיבל כבר כספו: **פשיטא.** הרי משיכה יש ואפילו רבנן מודו: **מושכרת ביד מוכר.** והיו הפירות מונחין ביד הלוקח ולא שקנה לו אוירו בנתינת המעות דכיון דקיבל השכר נקנה המקום למוכר כל ימי השכירות ואוירו של מוכר הוא (ב) אלא ר' שמעון אית ליה מעות קונות דבר תורה כדאמרינן (לעיל דף מז:) ומשיכה תקנתא דרבנן היא והכא לא איצטריך תקנתא דטעמא מאי תקון רבנן כו': **א"נ שמא תפול כו'.** לא גרס ליה *אלא לישנא אחרינא הוא והיא היא: **פרזק.** שם השר: **רופילא.** משנה למלך: **כדרך שתקנו משיכה.** לחזור בו המוכר כל זמן שלא משך הלוקח: **כך תיקנו משיכה.** לחזור בהן הלקוחות: **מתני' האונאה ארבעה כסף.** מעות כסף שהם שש בדינר: **מעשרים וארבעה כסף לסלע.** אם היה המקח בדמי הסלע שהוא כ"ד מעות דהשתא הויא אונאה שתות למקח חייב להשיב לו כל אונאתו ארבעה כסף: **עד מתי מותר להחזיר.** מי שנתאנה והא דנקט לשון מותר לאשמועינן דליכא אפילו מי שפרע להחזיר המקח או שיתן לו אונאתו: **עד כדי שיראה המקח לתגר או לאחד מקרוביו.** ואם שהא יותר מחל על אונאתו: **ושמחו תגרי לוד.** שהיו בקיאין בסחורה, ומוכרין ביוקר: **גמ' שתות מקח שנינו.** דוקא קתני מתני' שתות למקח שאם האונאה שתות לשויו של מקח הויא אונאה אבל אם פחות או יותר היא אף על פי שישנה שתות אצל מעות שנתן זה אין זה קרוי שתות להיות בו דין אונאה וזהו דין אונאה שתות להיות המקח קיים ואין אחד יכול לחזור אלא מחזיר אונאה אבל אם פחות משתות מחילה היא ואין מחזיר לו כלום ואם יותר על שתות שניהם חוזרין אפי' רצה להחזיר לו האונאה הרשות ביד שניהם לחזור הכי מוקמינן לה לקמן (דף נ:): **ושמואל אמר שתות מעות נמי שנינו.** מתני' דקתני "שתות למקח" לאו אשויו של מקח דוקא קאי אלא כל התנאי קרוי מקח בין מעות שניתנו בו בין דמי החפץ וכל צד שאתה מוצא שם שתות אונאה בין נגד מעות בין נגד שויו של חפץ יש שם אונאה ואין כאן לא מחילה ולא ביטול מקח והשתא מפרש פלוגתייהו: **שוי שיתא בחמשא.** ונתאנה מוכר או שוי שיתא בשבעה ונתאנה לוקח: **כולי עלמא.** בין לרב בין לשמואל אונאה הוא דהא שתות היא נגד מקח: **כי פליגי שוי חמשא בשיתא.** ונתאנה לוקח בזוז שהוא חומש למקח ויותר משתות הוא זה אבל אצל מעות שנתן שתות הוא אי נמי שוי שבעה בשיתא ונתאנה מוכר בזוז, לגבי מקח אין כאן שתות אלא שביעית ופחות משתות היא ולגבי מעות הוי שתות: **אידי ואידי.** בין שוי שבעה בשיתא בין שוי חמשא בשיתא: **משני צדדין.** באחד משני צדדין: **מאי לאו דזבין שוי עשרים בעשרים וארבע.** ונתאנה לוקח דהוה ליה חומש לגבי מקח וארבעה הוי חומש של עשרים וקרי ליה אונאה ולא קרי ליה ביטול מקח: **לא דזבין שוי עשרים וארבע בעשרים.** דהוה ליה שתות למקח: ופרכינן ומי נתאנה מוכר בתמיה: **לא שנו.** דבכדי שיראה ותו לא אלא לוקח: **אבל אם נתאנה מוכר לעולם מוכר חוזר.** ולקמן מפ' טעמא: **אלא דזבין כו'.** דהוה ליה שתות למקח ונתאנה לוקח: **תניא כוותיה דשמואל.** דבין שתות מקח בין שתות מעות: **מי שהוטל עליו.** מי שהאונאה עליו מי שנתאנה:

שוה

בכדי שיראה לתגר או לקרובו. וא"ת א"כ נתת דבריך לשיעורים דפעמים שהם רחוקים ממנו ופעמים שהם קרובים וי"ל דלעולם יש שיעור אחד לפי מה שמצוי רוב פעמים שיוכל להראות לתגר או לקרובו ואם הם קרובים או רחוקים בשביל כך לא יתנו לו שהות לא פחות ולא יותר: **שתות** מעות נמי שנינו. אפילו למאן דאמר שתות מעות נראה יותר ליכך אחר שתות מקח שהאונאה והטעות תלויה במקח אבל מעות אין אונאה וטעות תלויה בהם שאין צריכין שומא: **שוי** חמשא בשיתא בטול מקח הוי. וא"ת מנא לן הא דלמא הא הוי נמי שתות מקח דהוי שתות מלבר ויש לומר דמסתמא אית לן למיזל בתר שתות שוה המקח שהאונאה והטעות תלויה בו ועוד דכשנתאנה מוכר לא תמצא שתות מלבר דשוי שיתא בחמשא הייט שתות מלגיו: **ש"מ** שתות מעות נמי שנינו. וא"ת אם כן מאי שתות למקח דקתני מתניתין וי"ל דמפרש הייט אונאה שתות שנעשה במקח °ותימה דלשתוק משתות למקח: **תנן** הורה רבי טרפון בלוד. תימה מה הוסיף להקשות מסיפא ממה שהקשה כבר ברישא:

אי

נו א מיי' פ"כ מהל' שכירות הל' ח סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצא סעיף כ :

נז ב מיי' פ"ג מהלכות מכירה הל' ו ועיין במ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצח סעיף ה :

נח ג ד מיי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רד סעיף ב:

נט ה מיי' פי"ב שם הל' ב ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכז סעיף ב טו :

ס ו מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף ז :

סא ז ח מיי' שם הל' ב ועי' במ"מ ובלחם משנה טוש"ע שם סעי' ב :

סב ט מיי' שם ועיין שם טוש"ע שם סעי' ג וסעיף ד :

סג י מיי' שם הל' ו טוש"ע שם סעיף ז וסעיף ח :

נושא
חזרה מן המקח עד משיכה

◆

רבינו חננאל

תניא ר' שמעון אומר אימתי בזמן שהכסף ופירות ביד מוכר אבל כסף ביד מוכר ופירות ביד לוקח. לא בידו ממש אלא ברשותו כגון שהית' עליית לוקח מושכרת למוכר ואמר לו מכרתי לך הפירות שיש לי בעלייתך וקיבל המעות כיון שהפירות ברשות הלוקח קנה ואין המוכר יכול לחזור בו וכו'. ההוא דיהי' זוזי אחמרא שמע דקא בעי למינסביה דבי פרזק רופילא פי' עוב' כוכבים אנס. אמר להו אהדרו לי זוזי לא בעינא חמרא אמר ליה רב חסדא ללוקח אי תהדר בך*) קביל עלך מי שפרע דהא לא משכת דכדרך שתיקנו משיכה במוכרין כך תיקנו משיכה בלקוחות. כשם שהמוכר חוזר כך לוקח חוזר: מתני' האונאה ד' כסף מכ"ד כסף לסלע שתות למקח. איתמר רב כהנא אמר שתות מקח שנינו ולא שתות מעות. ושמואל אמר שתות מקח והוא הדין לשתות מעות שבין זה ובין זה אונאה היא. כולי עלמא שוה' בה' ושוה ו' בז' כיון דבתר מקח אזלינן אונאה היא. כי פליגי שוה ה' בו' שוה ז' בו' לרב שוה ה' בו' ביטול מקח הוא דהא חומשא דמקח הוא ושוה ז' בו' כיון דפחו' משתות [הוא] מחילה היא. ושמואל אמר לא הוי ביטול מקח אלא אם מכר שוה ד' בה' דבין לגבי המעות ובין לגבי המקח יתר משתות הוא וזהו פירוש משני צדדין. וכן שוה ז' בח' הוא פחו' (משתו') [משני צדדין] לפיכך הויא מחילה. ומקשינן ממתני' תנן האונאה ד' כסף מכ"ד כסף לסלע שתות למקח מאי לאו דזבין שוה כ' בכ"ד שהן ה' בו' וש"מ שתות מעות נמי שנינו. ופריק רב כהנא לא כגון דזבין שוה כ"ד (בכ"ה) [בכ"ח] שהן ו' בז' והוא שתות למקח. ואקשי' עליה תוב כי האי גוונא מדברי ר' טרפון ופריק לטעמיה. וקי"ל כשמואל דתניא כוותיה דתניא מי שהוטל עליו ידו על העליונה כיצד מכר לו שוה חמשא בששה מי נתאנה לוקח ידו על העליונה רצה אמר לו תן לי מעותי. או תן לי מה שאוניתני וכן אם מכר לו שוה ששה בחמשה מי נתאנה מוכר ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מקחי או תן לי מה שאוניתני :

איבעיא

נושא כללי
אונאה

נושא
מח' רב ושמואל א' שיעור שתות (דהוא שיעור אונאה) דוקא אם הוא שתית במקח - או - גם אם הוא שתית במעות (מעות שמזה המקח הוא אינו שתית)

מבנה
"שוי" הערכת שוי המקח

⌂ ב' נסיונות להוכיח כשמואל

◇ נסיונות לברר על מהו המקרה במשנה

ש"מ... מסקנות של שלב הראשון שמוכיחין שיטת שמואל דשתות מעות נמי שנינו

[עירובין מ. וש"נ]

[תיבת וכו' מיותר]

*בתוך הסוגריים - לשון דברי תיקון

נ"א דלא

לעיל דף מז: [וש"נ]

6 מעות = דינר

24 מעות = סלע

[לעיל מז:]

[לקמן נה.]

[גי' רי"ף ורא"ש ומ"מ ושאלתות רב כהנא]

שיעורין לרבנן

1/5 = ביטול מקח

1/6 = אונאה

1/7 = מחלה

הגהות הב"ח

(א) במשנה ואמר להם כל היום [ב] רש"י ד"ה מושכרת וכו' ואוירו של מוכר הוא נ"ב עיין לקמן דף ק"ב מוקי לה דוקא בחצר דמשכיר ותורה דאתו מעלמא וע"ש :

גליון הש"ס

תום' ד"ה ש"מ וכו' ותימה דלשתוק משתות למקח. עיין בתשו' מהר"י לבית לוי סי' ו' :

---

*) וכ"כ המרדכי והר"ן בחדושיו כאן בשמו של רבינו ז"ל דבכה"ג צריך לקבל מי שפרע והובא בב"י סי' ר"ד ודלא כדעת התוס' לעיל דף מז ע"ב ד"ה אי ע"ש :